

شست‌وشوی مغزی و حذف: سرنوشت افغانستان در حاکمیت طالبان یادداشت مفهومی

مقدمه

افغانستان در حال حاضر در یک چهارراه حساس و خطرناک قرار دارد؛ جایی که طالبان با آموزش ایدئولوژیک پسران، بذر افراط‌گرایی را در میان آنان می‌پراکند، در حالی که دختران و زنان به طور سیستماتیک از تحصیل فراتر از سطوح ابتدایی محروم شده و از اکثر فضاهای کاری حرفه‌ای کنار گذاشته شده‌اند. این بحران دوگانه نه تنها چرخه‌های افراطی‌گرایی و نابرابری را تداوم می‌بخشد، بلکه ثبات سیاسی و امنیتی بلندمدت کشور، ظرفیت اقتصادی و انسجام اجتماعی را نیز به شدت تضعیف می‌کند. ابتکار برین برای توسعه، که متعهد به پیشبرد توسعه پایدار و حقوق بشر در مناطق آسیب‌دیده از جنگ است، رویدادی را برگزار می‌کند تا این پویایی‌ها را به طور انتقادی بررسی کند. این وبینار ترکیبی، کارشناسان، سیاست‌گذاران، صداهای مردم افغانستان و ذی‌نفعان بین‌المللی را گرد هم می‌آورد تا پیامدهای سیاست‌های طالبان بر نسل‌های آینده را موشکافی کنند. این رویداد با تکیه بر تحلیل‌های اخیر سازمان‌های جهانی مانند سازمان ملل متحد و سازمان‌های حقوق بشری، گفت‌وگویی فراتر از محکومیت ساده ایجاد می‌کند و راه‌هایی برای تاب‌آوری و اصلاح پیشنهاد می‌دهد.

منطق برگزاری

بازگشت طالبان به قدرت در سال ۲۰۲۱، نشان دهنده حاکمیت است که با محدودیت‌های شدید بر حقوق زنان مشخص می‌شود؛ از جمله ممنوعیت کامل آموزش متوسطه و عالی برای دختران — سیاستی که در سطح جهانی بی‌سابقه است و بیش از ۲.۲ میلیون دختر را تحت تأثیر قرار داده. همزمان، نظام آموزشی پسران به طور کامل بازسازی شده و بر شست‌وشوی مغزی مذهبی تمرکز دارد؛ با افزایش چشمگیر مدارس دینی به ۲۳,۰۰۰ مورد، اغلب در مناطقی که پیشتر در برابر نفوذ طالبان مقاوم بودند. این رویکرد نه تنها ایدئولوژی‌های افراطی را ترویج می‌کند، بلکه موضوعات سکولار مانند هنر، علوم و حقوق بشر را از برنامه‌های درسی حذف کرده و نسلی را پرورش می‌دهد که برای افراطی‌گرایی آماده است. محرومیت دختران از آموزش و اشتغال، رکود اقتصادی را تشدید می‌کند؛ به طوری که یونسکو میلیاردها دالر زیان بالقوه را برآورد کرده، در حالی که آسیب‌پذیری‌ها در برابر سوءاستفاده، ازدواج اجباری و بحران‌های سلامت روانی را افزایش می‌دهد. برای پسران، غوطه‌ور شدن در افراط‌گرایی کنترل‌نشده خطر تداوم خشونت، تروریسم و بی‌ثباتی منطقه‌ای را به همراه دارد؛ همان‌طور که پیوندهای طالبان با گروه‌هایی مانند القاعده و گسترش مدارس دینی بدون نظارت نشان می‌دهد. نظام آموزشی کنونی در افغانستان، مسیری باز، گسترده و کم‌هزینه برای جذب نیرو توسط گروه‌های تروریستی فراهم کرده است. این برنامه در زمانی حیاتی و ضروری برگزار می‌شود؛ زمانی که بحران انسانی با خارج شدن تا هفت میلیون کودک از مکتب همراه است و خشکسالی، موج مهاجرت و انزوای بین‌المللی آن را تشدید کرده است. در حالی که محکومیت جهانی ادامه دارد، تعامل با طالبان پراکنده است و اغلب پیوند میان آپارتاید جنسیتی و افراطی‌گرایی جوانان را نادیده می‌گیرد. این رویداد با ادغام دیدگاه‌های اجتماعی-فرهنگی، سیاسی، امنیتی و اقتصادی، خلأ مهمی را پر می‌کند.

اهداف

- ❖ تحلیل تأثیرات بلندمدت: بررسی چگونگی شست‌وشوی مغزی پسران به ایدئولوژی‌های افراطی توسط بازسازی آموزشی طالبان، در حالی که ممنوعیت آموزش و کار دختران جامعه‌ای دوباره ایجاد می‌کند که ممکن است به فقر نهادینه، افراطی‌گرایی و تکه‌تکه شدن اجتماعی منجر شود.
- ❖ ترویج گفت‌وگوی چندرشته‌ای: گردهم آوردن فعالان افغان، کارشناسان بین‌المللی، سیاست‌گذاران و نمایندگان جوانان برای بحث درباره پیش‌بینی‌های مبتنی بر شواهد از آینده افغانستان، با استناد به گزارش‌های سازمان ملل و دیده‌بان حقوق بشر.
- ❖ شناسایی راه‌های مداخله: کاوش استراتژی‌هایی برای تعامل مشروط بین‌المللی، ابتکارات آموزشی زیرزمینی و مقاومت جامعه‌محور که می‌تواند افراطی‌گرایی را کاهش دهد و سیاست‌های فراگیر جنسیتی را ترویج کند.
- ❖ برجسته کردن صداهای از افغانستان: اولویت دادن به روایت‌های داخل افغانستان، از جمله معلمان مخفی و دانش‌آموزان سابق، برای انسانی کردن بحران و به چالش کشیدن تصورات بیرونی از ناگزیری وضعیت.

نتایج مورد انتظار

- ❖ افزایش آگاهی و دادخواهی: شرکت کنندگان درک ظریف تری از مسیرهای آینده افغانستان به دست خواهند آورد که منجر به تهیه گزارش های سیاستی و توصیه هایی برای مجامع بین المللی مانند شورای امنیت سازمان ملل می شود و بر پیوند میان برابری جنسیتی و تلاش های ضد افراطی گرایی تأکید دارد.
- ❖ مشارکت های استراتژیک: تشکیل ائتلاف هایی میان سازمان های غیردولتی، دولت ها و گروه های دیاسپورای افغانستان برای حمایت از روایت های جایگزین که با وجود خطرات ظهور کرده اند.
- ❖ تأثیر بر سیاست ها: تولید رویکردهای عملی درباره اینکه رها کردن افغانستان چگونه می تواند خطر بی ثباتی در منطقه و فراتر از آن ایجاد کند، با فراهم کردن مسیر جلب و جذب آسان برای سازمان های تروریستی.
- ❖ سنجش تأثیر بلندمدت: ایجاد چارچوب نظارتی تحت رهبری ابتکار برین برای توسعه برای پیگیری پیشرفت در زمینه جلوگیری از افراطی گرایی جوانان و حقوق جنسیتی، با رویدادهای پیگیری برای حفظ حرکت.

پیام کلیدی

- ❖ آموزش به عنوان سدی در برابر افراط گرایی: محروم کردن دختران از آموزش در حالی که پسران شست و شوی مغزی می شوند، آینده ای ناپایدار می سازد؛ یادگیری فراگیر و سکولار برای ریشه کن کردن ایدئولوژی های افراطی و ساخت جوامع پایدار ضروری است.
- ❖ برابری جنسیتی به عنوان امنیت ملی: سیاست های طالبان نه تنها نقض حقوق بشر، بلکه تهدید استراتژیک برای صلح منطقه ای است؛ زیرا زنان محروم و جوانان افراطی شده چرخه های خشونت و بی ثباتی را تغذیه می کنند.
- ❖ تاب آوری از طریق اقدام جمعی: مقاومت زیرزمینی زنان افغانستان و همبستگی بین المللی امید می بخشد؛ تعامل باید اصولی باشد و کمک ها را به اصلاحات مشروط کند تا بازگشت به تاریکی دهه ۱۹۹۰ جلوگیری شود.
- ❖ فراخوان برای اصلاح جامع: آینده افغانستان به برچیدن فاشیسم ایدئولوژیک وابسته است؛ اولویت دادن به حقوق بشر، شمول اقتصادی و آموزش ضد افراطی گرایی می تواند راه را برای کشوری باثبات و مرفه هموار کند.

محور بحث:

موضوعات سیاسی

- تبدیل کمک به اهرم فشار: آیا تعامل مشروط سرانجام می تواند امتیازات واقعی در آموزش دختران و افراط گرایی برنامه درسی به دست آورد — یا فقط زمان بیشتری برای رژیم می خرد؟
- آپارتاید جنسیتی — زمان نام گذاری آن فرا رسیده: چرا جهان هنوز تردید دارد که محرومیت کامل دختران از آموزش متوسطه و کار را آپارتاید جنسیتی بنامد — و اگر این کار را بکند چه اتفاقی می افتد؟
- اثر دومینویی منطقه ای: نسلی از پسران افراطی شده و دختران محروم در همسایگی ایجاد می شود — تا کی پایتخت های همسایه لרزه های سیاسی و امنیتی آن را احساس خواهند کرد؟

موضوعات امنیتی

- ❖ مکاتب به عنوان زنجیر تأمین جلب و جذب تروریست ها: مدارس دینی حمایت شده توسط دولت + حذف آموزش سکولار = ارزان ترین و بزرگ ترین کانال جلب و جذب برای گروه های خشونت طلب در دهه های اخیر. تهدید چقدر واقعی است؟
- ❖ نیمی از جامعه محروم = دو برابر خطر: وقتی زنان محو می شوند و پسران شست و شوی مغزی می شوند؛ خشونت در خانه نمی ماند — به محصول صادراتی کشور تبدیل می شود.

❖ مبارزه با افراط‌گرایی بدون اجازه: صنوف زیرزمینی، شبکه‌های مخفی، راهنمایی از راه دور — آیا اقدامات کوچک دفاع فکری می‌تواند ماشین افراطی‌گرایی را کند کند؟

موضوعات اجتماعی

- ❖ جامعه‌ای دوباره: نیمی افراطی‌شده، نیمی حذف شده — این شکاف چه نوع خانواده‌ها، جوامع و آینده‌ای تولید می‌کند؟
- ❖ محو کردن ذهن یک تمدن کامل: وقتی علم، ادبیات، تفکر انتقادی و حقوق بشر از مکتب حذف می‌شود — چه چیزی با آن می‌میرد؟
- ❖ شورش خاموشی که هنوز نفس می‌کشد: معلمان مخفی، دانش‌آموزان پنهان، زنانی که سکوت را نمی‌پذیرند — اثباتی که حتی در تاریکی، جامعه افغان تسلیم نشده است.

فرمت:

- ❖ مدت زمان: ۲ ساعت، شامل سخنرانی کلیدی، بحث پنل و پرسش و پاسخ.
- ❖ پلتفرم: زوم، با پخش زنده در وبسایت ابتکار برین برای توسعه و کانال‌های رسانه‌های اجتماعی برین.
- ❖ گرداننده توسط کارشناسان ابتکار برین برای توسعه برای اطمینان از گفت‌وگوی فراگیر و سازنده هدایت می‌شود.

دعوت به اقدام

ابتکار برین برای توسعه از ذینفعان دعوت می‌کند تا در این گفت‌وگوی حیاتی برای بازخوانی گذشته و ترسیم مسیری برای آینده‌ای بهتر برای افغانستان و منطقه. از طریق همکاری و نوآوری، این سمینار به ایجاد جوامعی ایمن‌تر و منسجم‌تر کمک خواهد کرد.